

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

> Retouradres Postbus 90801 2509 LV Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 1A
2513 AA Den Haag

**Directie Stelsel en
Volksverzekeringen**
Taakveld Volksverzekeringen,
WKB en andere SVB regelingen

Postbus 90801
2509 LV Den Haag
Parnassusplein 5
T 070 333 44 44
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2020-0000052002

Datum 21-04-2020
Betreft Kamervragen bij de Beleidsdoorlichting artikel 9
begroting SZW (Nabestaanden)

Hierbij zend ik u de antwoorden op de Kamervragen van de leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de beleidsdoorlichting van artikel 9 Nabestaanden van de SZW-begroting.

de Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

W. Koolmees

1. In hoeverre is bij dit onderzoek rekening gehouden met de witte vlek, grijze vlek en de grote groep zelfstandigen die geen pensioen opbouwt?

Antwoord 1

De beleidsdoorlichting richt zich, conform de Regeling voor periodiek evaluatieonderzoek, op de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid op grond van het beleidsartikel 9 Nabestaanden van de SZW-begroting. Het opbouwen van een pensioen in de tweede pijler is daarvan geen onderdeel. Wel zijn in de beleidsdoorlichting de veronderstellingen bij het bestaansrecht van de Algemene Nabestaandenwet getoetst (hoofdstuk 6). Eén daarvan is dat als burgers zich, al dan niet verplicht via de werkgever, kunnen verzekeren tegen inkomensverlies bij overlijden er geen noodzaak (meer) bestaat voor een publieke nabestaandenuitkering. Voor deze toetsing is gebruik gemaakt van onderzoek van CBS¹, CentERdata² en Netspar³. In de beleidsdoorlichting wordt geconcludeerd dat er voldoende mogelijkheden zijn om zich te verzekeren tegen het financiële risico bij overlijden maar dat er wel een aantal risico's is te benoemen waardoor na het overlijden van de partner de financiële gevolgen negatiever uitvallen dan mensen verwachten. Daarbij gaat het met name om het feit dat een deel van de werknemers (zoals flexwerkers, migranten) en zelfstandigen geen of minder (nabestaanden)pensioen opbouwen.

2. In hoeverre bieden de tweede en derde pijler genoeg zekerheid wat betreft de dekking van het nabestaandenrisico? Wordt hierbij ook gekeken naar het hoge aantal mensen dat niet of nauwelijks pensioen opbouwt?

Antwoord 2

In opdracht van SZW doet het CBS op dit moment onderzoek naar de ontwikkelingen van het partnerpensioen. Het onderzoek brengt de huidige situatie van het nabestaandenpensioen in kaart. Het onderzoek biedt inzicht in hoeverre werknemers, met onderscheid naar mannen en vrouwen, op dit moment verzekerd zijn van een nabestaandenpensioen in de tweede pijler waarbij ook onderscheid wordt gemaakt in het nabestaandenpensioen op risicobasis en op kapitaalbasis. De verwachting is dat de uitkomsten van dit project begin 2021 gereed zijn.

3. Wat is het aantal mensen, in de leeftijd voordat ze een AOW-uitkering ontvangen, die helemaal geen recht hebben op een Algemene nabestaandenwet (Anw)-uitkering en die ook geen private voorziening hebben bij het overlijden van de partner? Hoeveel mensen van deze groep zijn flexwerker?

Antwoord 3

Cijfers over het aantal achterblijvende partners onder de AOW-gerechtigde leeftijd dat niet in aanmerking komt voor een Anw-uitkering en geen private voorziening heeft, zijn niet voorhanden. Wel is duidelijk dat de overgrote meerderheid van de nabestaanden niet in aanmerking komt voor een Anw-uitkering. Het aantal nabestaanden dat wél recht heeft op een nabestaandenuitkering en deze ook (deels) krijgt uitbetaald, is wel

**Directie Stelsel en
Volksverzekeringen**
Taakveld Volksverzekeringen,
WKB en andere SVB regelingen

Datum
21-04-2020

Onze referentie
2020-0000052002

¹ CBS (2018), *Witte vlek op pensioengebied 2016*.

² CentERdata (2014), *Verzekering overlijdensrisico*.

³ Netspar (2016), *Zelfstandig ondernemers maken pensioenambities niet waar*.

bekend. In 2018 zijn dit zo'n 4.300 'nieuwe' Anw-gerechtigden⁴ op een totaal van zo'n 150.000 overlijdens per jaar (waarvan circa 22.000 onder de AOW-gerechtigde leeftijd). Welk deel van de niet-rechthebbenden groep nabestaanden flexwerker is, is evenmin bekend. Wel is bekend dat van alle Nederlanders tussen 25 en 65 jaar met een partner CentERdata⁵ inschat dat circa 41 procent geen enkele aanvullende verzekering (in de zogenaamde derde pijler) heeft afgesloten.

**Directie Stelsel en
Volksverzekeringen**
Taakveld Volksverzekeringen,
WKB en andere SVB regelingen

Datum
21-04-2020

Onze referentie
2020-0000052002

4. Welke aanpassingen zijn er voor nodig aan de Anw-uitkering om ook voor de groep, die geen recht heeft op een Anw-uitkering en die ook geen private voorziening heeft bij het overlijden van de partner, te voorzien in een Anw-uitkering?

Antwoord 4

Het vergt een wetswijziging om de groep niet-rechthebbende nabestaanden zonder private voorziening ook in aanmerking te laten komen voor een Anw-uitkering. Enerzijds door alle nabestaande partners (jonger dan de AOW-gerechtigde leeftijd) van een partner die op de datum van overlijden verzekerd was, aan te merken als rechthebbenden. Daarnaast door de in de wet vastgelegde verrekeningssystematiek aan te passen zodat naast inkomen uit, en in verband met arbeid ook inkomen en/of vermogen uit een private voorziening (volledig) wordt verrekend.

5. Wat zijn de kosten als weer iedereen in aanmerking komt voor een Anw-uitkering bij het overlijden van de partner? Welke varianten zijn er daarin aan te brengen, waarbij er eventueel inkomsten worden verrekend met die Anw-uitkering?

Antwoord 5

De toegang tot de Anw is beperkt tot nabestaanden die arbeidsongeschikt zijn of zorg dragen voor een minderjarig kind. Het laten vervallen van deze voorwaarden leidt tot een verhoogd beroep op de Anw. De kosten hangen af van keuzes in de vormgeving van een dergelijke regeling, zoals over de hoogte van de uitkering, de maximale duur en de verrekeningssystematiek. In het antwoord op vraag 25, 26 en 27 wordt van een aantal varianten een inschatting gemaakt van de kosten.

6. Waarom wilt u bezuinigen op de Anw aangezien het slechts een kleine groep betreft (de Anw geldt alleen voor nabestaanden die voor minstens 45 procent arbeidsongeschikt zijn verklaard, of die nog minderjarige kinderen hebben en is afhankelijk van het inkomen dat de nabestaande zelf nog heeft)? Wat is de "maatschappelijke" winst?

Antwoord 6

De beleidsconclusie concludeert dat de regeling doelmatiger kan door aanpassing aan de maatschappelijke ontwikkelingen en hedendaagse samenleving. In de kabinetsreactie is aangegeven dat deze bevindingen een bredere maatschappelijke discussie verdienen waarbij ook andere invalshoeken kunnen worden betrokken. Het advies van de Stichting van de Arbeid over de wenselijke dekking van het partnerpensioen maakt

⁴ SVB Jaarverslag SVB 2018

⁵ CentERdata (2014), *Verzekering overlijdensrisico*.

hiervan onderdeel uit. Het kabinet wacht dit advies af. Van concrete voorstellen is op dit moment geen sprake.

7. Kunt u toelichten waarom in de beleidsdoorlichting niet de Algemene Weduwen- en Wezenverzekering (AWW) van Caribisch Nederland is meegenomen?

Antwoord 7

De AWW-BES is niet meegenomen in de beleidsdoorlichting omdat de financiële omvang van de uitgaven voor de AWW-BES met een aandeel van minder dan 0,001% van de SZW-begroting gering is. De AWW-BES wordt beschouwd in de brede context van het socialezekerheidsstelsel in Caribisch Nederland zoals aangekondigd in de kabinetsreactie op het onderzoek ijkpunt bestaanszekerheid Caribisch Nederland⁶.

8. Hoe lang ontvangen mensen een Anw-uitkering voordat ze uitstromen?

Antwoord 8

Van diegenen die in december 2018 een Anw-uitkering ontvingen en van hen die in 2018 (op uitstroombdatum) hun uitkering beëindigd zagen, was de looptijd van het recht voor nabestaanden met een minderjarig kind gemiddeld 67 maanden en voor arbeidsongeschikte nabestaanden gemiddeld 149 maanden⁷.

9. Hoeveel procent van de Anw-ontvangers is volledig arbeidsongeschikt en gedeeltelijk arbeidsongeschikt?
10. Wat is de oorzaak van arbeidsongeschiktheid van ontvangers van Anw-uitkeringen?

Antwoord 9 en 10

Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) onderzoekt in opdracht van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) of de nabestaande arbeidsongeschikt is. Het UWV registreert daarbij niet wat de oorzaak is van de arbeidsongeschiktheid en of sprake is van volledige of gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid. Het UWV meldt de SVB alleen of betrokkene voldoet aan het arbeidsongeschiktheids criterium van de Anw.

11. Hoeveel Anw'ers gaan niet meer werken als gevolg van het ontvangen van een Anw-uitkering en in welke inkomensgroepen zitten deze mensen?

Antwoord 11

De inkomenspositie van Anw-ontvangers is erg verschillend en wordt, naast de Anw-uitkering, vaak bepaald door inkomsten uit een nabestaandenpensioen en/of een private voorziening, inkomen uit arbeid en/of een andere uitkering. Deze inkomsten lijken ook meer bepalend te zijn voor de af- en toename van de arbeidsparticipatie dan de Anw-uitkering. De mate waarin het ontvangen van een Anw-uitkering leidt tot het stoppen van de arbeidsparticipatie is daarom moeilijk vast te stellen. Dit geldt ook voor de inkomensgroepen van de Anw-ontvangers waar dit aan de orde zou zijn. Uit onderzoek van CBS⁸ blijkt wel dat de

**Directie Stelsel en
Volksverzekeringen**
Taakveld Volksverzekeringen,
WKB en andere SVB regelingen

Datum
21-04-2020

Onze referentie
2020-0000052002

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2017-2018, 34 775, nr. 45

⁷ Op basis van de stand 31 december 2018, SVB.

⁸ CBS (2018), *Inkomenspositie van Anw-ontvangers en andere nabestaanden*.

arbeidsparticipatie van Anw-ontvangers na het overlijden van de partner afneemt, meer dan dat van nabestaanden die geen Anw-uitkering ontvangen. Echter voor de meeste Anw-ontvangers met een minderjarig kind geldt dat zij voor het overlijden van de partner actief waren op de arbeidsmarkt en dit na het overlijden van de partner blijven. Voor arbeidsongeschikte Anw-ontvangers geldt dit vanzelfsprekend niet. Van hen participeert slechts een fractie op de arbeidsmarkt na het overlijden van de partner.

**Directie Stelsel en
Volksverzekeringen**
Taakveld Volksverzekeringen,
WKB en andere SVB regelingen

Datum
21-04-2020

Onze referentie
2020-0000052002

12. Is voor de beschreven landen in de bijlage van de beleidsdoorlichting ook bekend of bijvoorbeeld de kortere maar ruimere regelingen meer leiden tot benutting van arbeidspotentieel?

Antwoord 12

Daar zijn mij geen gegevens over bekend. Het is wel aannemelijk dat een kortere uitkeringsduur leidt tot meer benutting van het arbeidspotentieel van nabestaanden. In het onderzoek van I&O Research⁹ geven nabestaanden aan dat de urgentie om zich (weer en meer) op de arbeidsmarkt te oriënteren, urgenter wordt als het einde van uitkering in zicht komt. Als dit nog lang duurt, bestaat die urgentie niet.

13. Welke aanknopingspunten zijn er om de Anw doelmatiger en meer activerend te maken en waar is deze conclusie op gebaseerd?

Antwoord 13

Uit de beleidsdoorlichting blijkt dat de Anw-uitkering voor alle Anw-gerechtigden inkomensbescherming biedt maar dat dit niet voor alle Anw-ontvangers altijd (langdurig) nodig is. De meerderheid van de Anw-ontvangers ontvangt naast een Anw-uitkering ander inkomen zoals loon, een arbeidsongeschiktheidsuitkering, een nabestaandenpensioen en/of een private voorziening. Een deel van de Anw-ontvangers gaat er daardoor zelfs financieel op vooruit in vergelijking met de situatie voor het overlijden van de partner. Door de verrekeningssystematiek aan te scherpen zal de regeling beter kunnen aansluiten op de specifieke financiële situatie van de nabestaande. Hierdoor wordt op een doelmatigere wijze bereikt dat alleen die nabestaanden financiële bescherming ontvangen voor wie dat daadwerkelijk nodig is. Daarnaast geldt voor een deel van de Anw-ontvangers dat als gevolg van de verrekeningssystematiek en vrijlating van een deel van het inkomen sprake is van een zeer hoge marginale druk waardoor meer werken niet als lonend wordt ervaren. Dit terwijl uit onderzoek van I&O Research¹⁰ blijkt dat een deel van hen wel meer zou willen werken. Ook de aanname bij het huidige beleid dat van nabestaanden met een minderjarige kind niet kan worden verwacht dat zij als alleenstaande ouder door arbeid een inkomen kunnen verwerven, blijkt voor een deel van hen niet juist. Door de duur van de uitkering te beperken en/of te koppelen aan een lagere leeftijd van het jongste kind kan het doel van het beleid op een doelmatigere wijze worden bereikt.

14. Waarop is de conclusie gebaseerd dat de noodzaak van de Anw verder is afgenomen? Graag een uitgebreide toelichting.

⁹ I&O Research (2019), *Klantervaringen Anw-uitkering*

¹⁰ I&O Research (2019), *Klantervaringen Anw-uitkering*

Antwoord 14

Bij de introductie van de Anw is door het toenmalige kabinet aangegeven dat het financiële risico van overlijden van de partner primair tot de eigen verantwoordelijkheid van de individuele burgers behoort. Ieder kan voor zich afwegen en besluiten of hij zich voor dit risico wil verzekeren, en zo ja op welke wijze en op welk niveau¹¹. Daarbij werd ook aangegeven dat dit op dat moment, in 1996, nog niet voor iedereen reëel was en er werd dus nog voor een beperkte groep nabestaanden een publieke nabestaandenregeling noodzakelijk geacht. Daarbij werd gewezen op de toegankelijkheid tot private voorzieningen alsook de verschillende arbeidssituatie van vrouwen en mannen en van mensen met en zonder kinderen. Indien in de toekomst de markt voor private voorzieningen meer toegankelijk is en de arbeidsparticipatie tussen genoemde groepen niet meer verschilt, zo was het uitgangspunt, vervalt de noodzaak voor de Anw.

In de beleidsdoorlichting is op basis van beschikbaar onderzoek geconcludeerd dat gedurende de onderzoeksperiode en ten opzichte van 1996 er in toenemende mate voldoende mogelijkheden zijn om zich al dan niet verplicht via de werkgever te verzekeren tegen het financiële risico bij overlijden. Er is inmiddels sprake van een goed ontwikkeld privaot verzekeringsaanbod waar paren een financiële voorziening kunnen treffen voor het geval een van hen (vroegtijdig) overlijdt. Ook is de markt goed toegankelijk¹². Daarnaast is de arbeidsparticipatie en economische zelfstandigheid van vrouwen sinds 1996 verder toegenomen. Dit geldt in het bijzonder voor jongere generaties vrouwen. Dit alles betekent dat de noodzaak voor een Anw verder is afgenomen. Deze conclusie wordt ondersteund door de instroomcijfers in de Anw. Sinds 1996 neemt de instroom gestaag af.

15. Wanneer kan het advies van de Stichting van de Arbeid (STAR) worden verwacht?

Antwoord 15

De verwachting is dat het advies in het voorjaar van 2020 gereed zal zijn.

16. Hoe groot is de groep die vrijwillig verzekerd is? Wat zijn de kenmerken van deze groep?
17. Is bekend in hoeverre is er sprake van een toe- of afname in het percentage mensen dat een private nabestaandenvoorziening getroffen heeft?

Antwoord 16 en 17

Uit onderzoek van Centerdata¹³ blijkt dat ongeveer 60 procent van de mensen die samenwonen met een partner tussen de 25 en 65 jaar een private voorziening hebben die uitkeert als de partner overlijdt. Een overlijdensrisicoverzekering in combinatie met een hypotheek komt het meeste voor. Ongeveer de helft van de stellen tussen 25 en 65 jaar heeft

**Directie Stelsel en
Volksverzekeringen**
Taakveld Volksverzekeringen,
WKB en andere SVB regelingen

Datum
21-04-2020

Onze referentie
2020-0000052002

¹¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 1994-1995, 24 169, nr.3.

¹² CentERdata (2014). *Verzekering overlijdensrisico*.

¹³ CentERdata (2014). *Verzekering overlijdensrisico*.

een dergelijke verzekering. Verder heeft 30 procent van de stellen een zelfstandige levensverzekering of een levensverzekering met overlijdensdekking. Zo'n 40 procent van de stellen heeft geen enkele private nabestaandenvoorziening. Sociaal-demografische kenmerken als geslacht, leeftijd en opleiding spelen vrijwel geen rol bij de beslissing om zich te verzekeren. Wel blijkt dat mensen met kinderen zich vaker bijverzekeren dan mensen zonder kinderen. Zelfstandigen hebben wel iets vaker dan mensen in loondienst een levensverzekering getroffen, maar iets minder vaak een overlijdensrisicoverzekering (in combinatie met een hypotheek). Ruim de helft van de zelfstandigen heeft een private voorziening getroffen (56 procent). Er zijn mij geen gegevens bekend waaruit een toe- of afname is op te maken.

**Directie Stelsel en
Volksverzekeringen**
Taakveld Volksverzekeringen,
WKB en andere SVB regelingen

Datum
21-04-2020

Onze referentie
2020-0000052002

18. Wat is het absolute aantal mensen vóór AOW-leeftijd zonder recht op een Anw-uitkering en zonder private voorziening bij overlijden van de partner? Welk percentage daarvan is flexwerker?

Antwoord 18
Zie het antwoord op vraag 3.

19. Welke specifieke cijfers zijn er te geven over de inkomensachteruitgang van deze nabestaanden, met en zonder minderjarige kinderen, bij overlijden van de partner, zonder recht op een Anw-uitkering en zonder private voorziening?

Antwoord 19
Er zijn geen kwantitatieve gegevens beschikbaar op basis waarvan kan worden bepaald wat de gevolgen op het huishoudinkomen zijn bij overlijden van de partner voor niet-Anw-gerechtigden zonder private voorziening. In het geval geen recht bestaat op uitbetaling van een Anw-uitkering, bijvoorbeeld omdat er sprake is van een hoog inkomen of omdat niet aan de voorwaarden van de Anw-uitkering wordt voldaan, is het mogelijk om een private verzekering voor het overlijdensrisico (van de partner) af te sluiten. Hoewel de markt voorziet in passende verzekeringsproducten berust de keuze om wel of niet een voorziening te treffen voor dit risico op een individuele afweging. Het is bijvoorbeeld ook mogelijk om een mogelijke inkomenssterugval op te vangen met opgebouwd vermogen.

20. Welk percentage van de nabestaanden, met en zonder minderjarige kinderen, zonder recht op een Anw-uitkering en zonder private voorziening moet een beroep doen op de bijstand?

Antwoord 20
Er zijn geen gegevens beschikbaar voor deze specifieke groep nabestaanden. Wel heeft het CBS onderzoek¹⁴ gedaan naar de inkomenspositie van nabestaanden zonder recht op een Anw-uitkering met een inkomen onder de grens waarbij de uitkering volledig verrekend zou zijn als er wel recht had bestaan. Van hen heeft drie jaar na het jaar waarin de partner overleed zo'n 9 procent een bijstandsuitkering. Het is gezien de voorwaarden voor recht op een bijstandsuitkering aannemelijk

¹⁴ CBS (2018), *Inkomenspositie van Anw-ontvangers en andere nabestaanden*.

dat deze nabestaanden geen inkomen uit een private voorziening ontvangen.

21. Welk percentage Anw-ontvangers heeft een inkomen op het sociaal minimum? En hoeveel tot 10% boven het sociaal minimum?

Antwoord 21

De Anw-uitkering bedraagt maximaal 70 procent van het netto wettelijk minimumloon en komt daarmee overeen met het sociaal minimum. De uitkering wordt niet volledig uitbetaald als sprake is van inkomen uit arbeid waarbij een vrijlating geldt¹⁵. Per saldo ligt het inkomen daarmee hoger dan het sociaal minimum. Daarmee beschikken alle Anw-ontvangers over in ieder geval een inkomen op het sociaal minimum. Het CBS¹⁶ heeft onderzoek gedaan naar de verdeling van de Anw-ontvangers over de inkomensklassen¹⁷. Overall gaat de groep Anw-ontvangers er in welvaart niet op voor- of achteruit. Van Anw-ers met een minderjarig kind behoorde in het jaar voor het overlijden van de partner 42 procent van de huishoudens tot de inkomensklasse tot 20.000 euro. In het derde jaar na het overlijden van de partner behoort 35 procent van hen tot deze inkomensklasse. Voor arbeidsongeschikte Anw-ontvangers was dit 55 respectievelijk 60 procent.

22. Is bekend hoeveel nabestaanden én geen nabestaandenpensioenen ontvangen én niet voor een Anw-uitkering in aanmerking komen en wat daar dan de reden van is? Zo ja, kunt u ons deze cijfers doen toekomen?

Antwoord 22

Cijfers over het aantal achterblijvende partners dat niet in aanmerking komt voor een Anw-uitkering en geen nabestaandenpensioenen ontvangt, zijn niet voorhanden. Zie ook het antwoord op vraag 3. Een nabestaande komt niet in aanmerking voor een Anw-uitkering als deze geen minderjarig kind heeft of niet arbeidsongeschikt is verklaard. Daarnaast krijgt een circa een vijfde deel van de rechthebbende nabestaanden de uitkering niet uitbetaald omdat zij een te hoog inkomen uit arbeid hebben.

23. Welke kwantitatieve onderbouwing is er te geven voor de stelling dat "Het ontvangen van een Anw-uitkering voor een deel van de Anw-ontvangers echter wel van invloed lijkt te zijn op de keuze om niet méér te gaan werken."?

Antwoord 23

I&O Research¹⁸ heeft onderzoek gedaan onder Anw-ontvangers. Daarin is hen in een enquête gevraagd of men graag (meer) wil werken. Uitkomst

¹⁵ Daarnaast geldt de kostendelersnorm die op 50 procent van het wettelijk minimumloon is vastgesteld.

¹⁶ CBS (2018), *Inkomenspositie van Anw-ontvangers en andere nabestaanden*

¹⁷ Het besteedbaar inkomen van het huishouden is gecorrigeerd voor verschillen in grootte en samenstelling van het huishouden. Deze correctie vindt plaats met behulp van equivalentiefactoren. In de equivalentiefactor komen de schaalvoordelen tot uitdrukking die het gevolg zijn van het voeren van een gemeenschappelijke huishouding. Met behulp van de equivalentiefactoren worden alle inkomens herleid tot het inkomen van een eenpersoonshuishouden. Op deze wijze zijn de welvaartsniveaus van huishoudens onderling vergelijkbaar gemaakt. Het gestandaardiseerd inkomen is een maat voor de welvaart van (de leden van) een huishouden.

¹⁸ I&O Research (2019), *Klantervaringen Anw-uitkering*

van het onderzoek is dat zo'n 19 procent van de Anw-ontvangers met een minderjarig kind graag meer uren wil werken. Daarnaast is in interviews gevraagd naar de overwegingen om daadwerkelijk meer of minder te gaan werken. Daarin geven respondenten aan dat, als gevolg van de verrekeningssystematiek in combinatie met de kinderopvangkosten, meer werken niet als lonend wordt ervaren. Dit laatste wordt ook in het onderzoek van Centerdata¹⁹ door respondenten aangegeven. De oriëntatie op de arbeidsmarkt wordt pas urgent als het einde van uitkering in zicht komt.

**Directie Stelsel en
Volksverzekeringen**
Taakveld Volksverzekeringen,
WKB en andere SVB regelingen

Datum
21-04-2020

Onze referentie
2020-0000052002

24. Welke beleidsdoelen zouden aangepast moeten worden om intensiveringen mogelijk te maken?

Antwoord 24

Het doel van het huidige beleid is het beschermen, voor zover dat nodig is, van nabestaande partners en wezen tegen de financiële gevolgen van het verlies van partner of ouders. Hieraan is invulling gegeven door alleen die nabestaanden waarvan niet verwacht mag worden dat zij door een inkomen uit arbeid in een eigen inkomen kunnen voorzien, een uitkering op sociaal minimum te garanderen. Uit de beleidsdoorlichting blijkt dat dit doel wordt bereikt maar dat dit op een doelmatiger wijze kan plaatsvinden. Intensiveringen van het huidige beleid leiden daarmee tot een minder doelmatig beleid. Intensiveringen als bijvoorbeeld het uitbreiden van de doelgroep, het verhogen van de uitkering of het aanpassen van de verrekeningssystematiek betekenen een breuk met de uitgangspunten en aannames (over de eigen verantwoordelijkheid, de verdeling tussen publieke en private regelingen, de koppeling van het recht op een uitkering aan het verdienvermogen van de nabestaande) en doelstellingen van het huidige beleid. Als intensivering de inzet is, zal daarmee een nieuw beleidsdoel geformuleerd moeten worden.

25. Wat zijn de budgettaire gevolgen van het verruimen van de doelgroep van de Anw-uitkering tot alle nabestaanden onder de AOW-leeftijd, met de huidige verrekeningssystematiek en zonder de verrekeningssystematiek?

Antwoord 25

De structurele meerkosten van het vervangen van de huidige Anw door een inkomensonafhankelijke regeling waar alle nabestaanden een beroep op kunnen doen, zonder beperking van duur van de uitkering, worden geschat op circa € 2,0 miljard per jaar. Het structurele niveau wordt pas na tientallen jaren bereikt, omdat nabestaanden zonder duurbepanking langdurig een beroep kunnen doen op de regeling. Met de huidige inkomstenverrekeningssystematiek worden de structurele meerkosten geschat op circa € 650 miljoen per jaar.

26. Wat zijn de budgettaire gevolgen van het verruimen van de doelgroep van de Anw-uitkering tot alle nabestaanden onder de AOW-leeftijd, met de verrekeningssystematiek en zonder de verrekeningssystematiek, waarbij de uitkering na een periode van drie jaar stopt?

¹⁹ CentERdata (2014). *Verzekering overlijdensrisico*

Antwoord 26

De structurele meerkosten van het vervangen van de huidige Anw door een inkomensonafhankelijke regeling waar alle nabestaanden onder de AOW-gerechtigde leeftijd drie jaar lang een beroep op kunnen doen, worden geschat op circa € 525 miljoen structureel. Met verrekening van inkomsten conform de huidige systematiek in de Anw worden de structurele meerkosten geschat op circa € 100 miljoen per jaar. In de berekening van de kosten wordt verondersteld dat de huidige Anw wordt vervangen door een nieuwe regeling van beperkte duur, en dat deze nieuwe regeling alleen voor nieuwe gevallen gaat gelden. In de aanloopfase waar beide regelingen naast elkaar bestaan, zijn de kosten hoger dan de structurele omvang, omdat de kosten van de huidige Anw-regeling nog jaren doorlopen.

**Directie Stelsel en
Volksverzekeringen**
Taakveld Volksverzekeringen,
WKB en andere SVB regelingen

Datum
21-04-2020

Onze referentie
2020-0000052002

27. Wat zijn de budgettaire gevolgen van het verruimen van de doelgroep van de Anw-uitkering tot alle nabestaanden onder de AOW-leeftijd, met de verrekeningssystematiek en zonder de verrekeningssystematiek, waarbij de uitkering alleen in de situatie zonder minderjarige kinderen na een periode van drie jaar stopt?

Antwoord 27

De structurele meerkosten van het vervangen van de huidige Anw door een inkomensonafhankelijke regeling waar alle nabestaanden onder de AOW-gerechtigde leeftijd drie jaar lang een beroep op kunnen doen, of tot 18 jaar als zorg wordt gedragen voor minderjarige kinderen, worden geschat op circa € 600 miljoen structureel. Met verrekening van inkomsten worden de structurele meerkosten geschat op circa € 125 miljoen per jaar. In de berekening van de kosten wordt verondersteld dat de huidige Anw wordt vervangen door een nieuwe regeling van beperkte duur, en dat deze nieuwe regeling alleen voor nieuwe gevallen gaat gelden. In de aanloopfase waar beide regelingen naast elkaar bestaan, zijn de kosten hoger dan de structurele omvang, omdat de kosten van de huidige Anw-regeling nog jaren doorlopen.